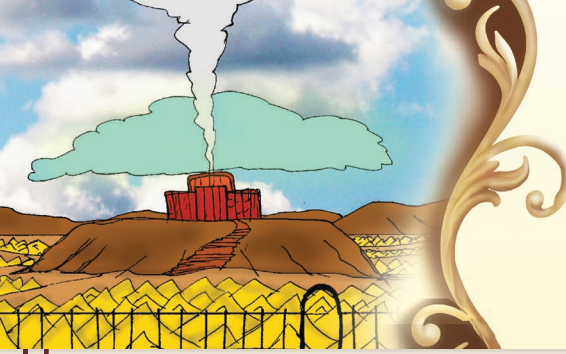

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאועז שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' צדוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות תכונות משה במשפון

"ויקרא אל משה ודבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" מובא במדרש (שמו"ה נא א), שליציני הדור חשדו במשה שמשתמש בכספי המשפון לצרכי עצמו, עד שהצרו לפרט להם היאך כל תרומה ותרומה נצלה רק לצרכי המשפון וכליו ולא לצרכי עצמו. שעל פן נכפל בתורה "אלה פקודי המשפון משפון העדת" - לומר שמשה חשב ופקד להם את כל החשבון של תרומות המשפון, ומפה שנותר מתרומות המשפון בנה משה משפון נוסף הנקרא "משפון העדות", שעם היה מלמד את העם את דבר ה' (ע' פרוש מהר"ו והרד"ל שם).

והדבר תמוה מאד, כיצד יתכן שהגיעו לחשד במשה רבנו מושיענו של ישראל?! עוד צריך להבין, שמשמע מדברי המדרש שמשה בנה אהל נוסף מכספי תרומת המשפון הנוטרים, בכדי שיקטתמו טענותיהם של ליציני הדור החושדים בו. וצריך להבין, היאך המשפון הנוסף הועיל להם?

אותו, כה המשפון הוא כנגד העוטר את משה רבנו: המנוחה כנגד עיניו הטהורות של משה, ולחם הפנים כנגד לחמו של משה שאכלו בקדשה ובאהבת ה' גדולה - מתוך הפרת הטוב אליו ויתברר על האכל ועל האברים המפעלים אותו. הקטרות כנגד הנשימות של משה, שהם מלאות בהקרת הטוב לה' על כל נשימה ונשימה.

קרנות של מדות

הקרנות, שבראשם קרנו פסח, הזכירי שמשה הוציאנו ממצרים בענוה מולטת ומתוך מסירת ההנהגה לבורא ויתברר. קרנו עולה הזכיר את מסירותו של משה לה' ויתברר, כעולה שקפיר שמשה עשה לגבוה. קרנו שלמים שקלה עולה לגבוה. קרנו שלמים בין הזכיר שמשה עשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וגם בזמן חטא העגל פיס את הקב"ה שלא יכלה את ישראל ושימשיך לאהב אותם. וכן על זה הדרך כל קרנו הזכיר את מעשיו ומדותיו הטובות של משה.

ואף לוחות הברית שהיו מנחים בארון העדות הם משתכים למשה, כמו שדרשו תנ"י (ויקרא לז): "כתב לה' פסל לה" - מה פסלתו שלך אף כתבו שלך. ובהקשרו שם אמרו שאינם מלות התורה נתנו לכל עם ישראל, אבל חכמת התורה נתנה רק למשה רבנו. ומשה נהג במדת עיון טובה ונתנה לישראל - כלומר, שכלי עינו הטובה של משה רבנו התורה היתה לנו רק קרנו מלכות בלבד, אבל משה רבנו קבל במתנה מה' את חכמת התורה לגלות את מצפוני התורה ומצוותיה ולגלות את המדות הטובות שה' יתברר חפץ ללמדנו בהם, וכן לבוא על ידם לאהבתו ויתברר. ואת זה נתן לנו משה בעינו הטובה, אם פן כל זכות התורה שזכת למשה.

מתיקות התורה

ועל פן, קשעם ישראל חטאו בעגל, משה שבר את הלוחות וה' אמר לו "יישר פח ששברת"

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

חטיפה בכביש הבקעה

מאז ילדותי אהבתי לגמל חסדים, וקר גם בקברותי וגם לאחר נשואי תמיד השתדלתי לעזר בבית ולכל מי שצריך עזרה. יום אחד חזרתי ברכב שלי מנסיעה בצפון, ונהנה תוך כדי נסיעה ב'כביש הבקעה' ארע לי פנצ'ר בגלגל. עמדתי בצד הכביש, וגליתי שאין לי 'גלגל ספר' כדי להחליף את הגלגל שהתפצרה.

התקשרתי לגרר, ואלו אמרו שיכולו להגיע רק בעוד מספר שעות. לבנתים נסיתי לעצור 'טרמפ' שיקדם אותי הביתה, אף כל הרקבים נסעו במהירות ואף אחד מהם לא הבא לעצור לי. השמש שקעה והלילה פסה את פני השמים, וחששות של פחד לוו אותי.

בצר לי, התקשרתי אל מורי ורבי ראש הכולל שלי, ובמר לי אמרתי לו שכואב לי מדיעו אף אחד לא עוזר לי. בעוד שאני תמיד משתדל להגיש עזרה לכל נצרך?

רבי השיב לי ואמר: "עליך לדעת ששכר המצוות הוא בעולם הבא, ואדם שגומל חסדים אין לו לצפות שיגמלו גם אתו חסדים. ואדרבה, המציאות מוכיחה שלפעמים אדם שגומל חסדים, לא רק שאינו מקבל חזרה טובות מבני אדם, אלא שהוא גם מקבל בזיונות. וכל זאת, משום שהקב"ה הוציא לנקות את בעל החסד מכל שמץ של עוונות שבריו, וכן יזכה לשכר הגדול בעולם הבא."

"ואמנם", המשיך רבי ואמר: "על גמילות חסדים אמרו חז"ל, שאדם אוכל את פיירותיהן בעולם הזה והקורן קימת לו בעולם הבא. אבל מצדך אינך אמור לצפות לשכר, ובנדאי שלא לצפות לשכר מבני אדם, ותהיה בטוח שהקב"ה יטיב לך ולא יעזובך."

כה סימתי את השיחה עם רבי כשאני המשך המעשה בעמוד ד'

שְׁמַתָּה (פס' -) כי מפנין שְׁמֹשָׁה הוּא הַבְּעָלִים שְׁלָהָם לְכוּ הִיָּה לוֹ אֵת הַרְשִׁית לְהַחְלִיט לְשַׁבְּרוֹ.

וְהַחְלִיט כִּן מִשׁוֹם שָׂרְצוּ לְהַחְלִיפוֹ בַּעֲגֵל הַזֶּהָב, וְשׁוֹב כָּבֵר אִין עֲרָךְ לַלּוּחוֹת בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ, כִּי בָּלִי מִשָּׁה - הַתּוֹרָה נְטוּלַת טַעַם וְנִדְמִית לְאֲדָם פְּחָקִים מִרִירִים, בְּעוֹד שֶׁדַּבְּרֵי הַתּוֹרָה "נְחֻמְדִים מִזֶּהָב וּמִפְּזֹרֵב וּמִתּוֹקִים מִדָּבָב וּנְפֶת צוּפִים". וְתַקְלִית

הַתּוֹרָה הִיא לְגֻלוֹת שֵׁי' דְרָכֶיהָ דְרַכֵּי נַעַם וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם".

וּכְמוֹ כִּן כָּל כְּלֵי הַמּוֹשֶׁק הָיוּ כְּנֶגֶד מִשָּׁה רַבְּנוּ. וּכְבָר מְצִינֵי שְׁאֲמָרוּ חַז"ל שֶׁהַמּוֹשֶׁק עֲצוּמוֹ הָיָה כְּפָרָה עַל חִטָּא הַעֲגֵל, כְּמֵאֲכָרֵם (שְׁמוֹר"ר נא ח): 'בֵּא זָהָב הַמּוֹשֶׁק וְיִכְפֹּר עַל זָהָב הַעֲגֵל'. כִּי תַחַת מַה שֶּׁעַל יְדֵי עֲגֵל הַזֶּהָב לְזָלוֹ בַּכּוֹדוֹ שֶׁל מִשָּׁה - הִיָּה

עֲלֵיהֶם לְבוֹא עַל יְדֵי הַמּוֹשֶׁק לְכַבֵּד וּלְהַעֲרִיף אוֹתוֹ כְּרֵאִי. וְכִינּוֹן שְׁלִי צְנִי הַדּוֹר לֹא הִשְׁפִּילוּ לְהִבִּין שְׁמֵי הַמּוֹשֶׁק עֲלֵיהֶם לְרֵאוֹת אֶת מַעְלוֹתָיו שֶׁל מִשָּׁה - כִּדֵּי לְבוֹא מִקֵּד לְעַבֵּד אֶת ה' כְּרֵאִי, אֲלָא חֲשָׁבוּ שֶׁהַמּוֹשֶׁק עָקֹר וּמִשָּׁה טַפֵּל לוֹ - הַתְּגַלְגָּלוֹ וּבָאוּ מִקֵּד לִידֵי הַטְּעוּת הַגְּדוֹלָה לְחַשֵּׁד בְּמִשָּׁה שֶׁהוּא נְטֵל מִכִּסְפֵי הַמּוֹשֶׁק לְעֲצוּמוֹ, חֲלִילָה.

מתיקות שלום הבית של משה רבנו

דָּמוּ אֶת הַמּוֹשֶׁק לְאִשָּׁה - כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שֶׁתַּקְלִית הַמּוֹשֶׁק הוּא לְלַמְּדֵנוּ לְאַהֲבֵה וּלְכַבֵּד אֶת הַחֵבֵר, וְאִין לֶךְ חֵבֵר אֲמַתִּי וְעָקֹרִי לְאֲדָם כְּמוֹ אִשְׁתּוֹ.

מושק לטובתנו

שְׁהַרֵּי הַקֶּבֶד"ה "מֵלֵא כֹל הָאֲרָץ כְּבוֹדוֹ", וְאִינוֹ צְרִיף אֶת הַמּוֹשֶׁק בְּשִׁבּוּל מְקוֹם לְדוֹר בּוֹ, חֲלִילָה. אֲלָא תַּקְלִית בְּנֵית הַמּוֹשֶׁק הִיא עֲבוּרֵנוּ - שֶׁהַקֶּבֶד"ה מְשַׁרְה אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּמּוֹשֶׁק בְּכֵדִי שֶׁכְּשֶׁאֲדָם יְבוֹא לְפָנָיו יִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְלַמֵּד כִּיצַד לְהִתְנַהֵג בֵּין אֲדָם לְחֵבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּה שְׁלוֹם וְרַעוּת, כְּדִגְמוֹת הַכְּרוֹבִים שֶׁפְּנִיָּהם אִישׁ אֶל אַחִיו. לְשַׁבְּרֵי לּוּחוֹת מְנַחִים בְּאֶרֶץ, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ לֹא לְשַׁבֵּר אֶת לֵב הָאִשָּׁה וְהַחֵבֵר בְּבוֹיָנוֹת וּבְדַבְּרִים הַמְּחַלְשִׁים אֶת הַדַּעַת, חֲלִילָה.

וְלִכּוֹן הַתּוֹרָה כּוֹפְלַת "אַלֶּה פְּקוּדֵי הַמּוֹשֶׁק" - אִם הִנֵּה רֹצֵה לְהַאֲמִין וְלֹא לְחַשֵּׁד בְּמִשָּׁה שֶׁלְּחַק

הצדק עם משה

אֲבָל כְּמוֹכֵן הַצְּדָק הִיָּה עִם מִשָּׁה, שֶׁשְּׁבָרֵי הַלּוּחוֹת נִתְּנוּ לוֹ בְּמַתְּנָה מֵה'. וּמִשָּׁה עָשָׂה מֵהֶם תַּכְשִׁיט לְאִשְׁתּוֹ, וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל שֶׁל מַה שֶּׁעָשָׂה מִשָּׁה לֹא עָשָׂה אֲלָא מִפִּי הַגְּבוּרָה (רש"י בַּמִּדְבָּר יז יא). וְזֹאת, כְּדֵי לְלַמֵּד אֶת הָעָם שֶׁל עֲרָפוֹ וּמַעְלָתוֹ שֶׁל לּוּחוֹת הַבְּרִית הוּא שְׁנִבּוֹא מֵהֶם לִידֵי קוִיָּם, וּמִפְּנֵי שֶׁמִּצְוֹת "וְאַהֲבַת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ" הִיא כָּלִל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה, כְּדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָא (רוֹשְׁלִימֵי גְדוּרִים פ"ט ה"ד) - לְכֹן מִשָּׁה הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשַׁבְּרֵי הַלּוּחוֹת לְקוִיָּם מִצְוָה זוֹ בְּכָף שֶׁעָשָׂה מֵהֶם תַּכְשִׁיט לְאִשְׁתּוֹ. וּבְדָרְךָ זוֹ נִהְגָּה רַבִּי עֲקִיבָא בְּעֲצוּמוֹ, שֶׁעָשָׂה עִיר שֶׁל זָהָב לְאִשְׁתּוֹ מִהַהֲעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה שֶׁרָחַשׁ כְּלַפְּיָהּ.

וְאִם הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵם הָאֲצִיז הַגְּדוֹל שֶׁל הַמּוֹשֶׁק, תַּקְלִיתוֹ הִיא מִצְוֹת "וְאַהֲבַת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ", כִּל שֶׁכֵּן שֶׁהַמּוֹשֶׁק עֲצוּמוֹ וְשֶׁאֵר כְּלָיו תַּקְלִיתוֹ הִיא מִצְוֹת "וְאַהֲבַת לְרַעַךְ". וְיֵשׁ לְבָאֵר, שֶׁעַל חַז"ל (שְׁמַתָּה פ"ח)

לְאַחַר שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, הַקֶּבֶד"ה אָמַר לְמִשָּׁה "פְּסֵל לָךְ". וְדָרְשׁוּ חַז"ל (מְדָרִים לח), הַפְּסֵלָת שֶׁל שְׁבָרֵי הַלּוּחוֹת יִהְיֶה לָךְ, וּמִשָּׁה הִתְעַשֵּׂר מֵהֶם. וְאִמְרוּ בַּעַל הַבְּנֵי אִישׁ ח'י, שֶׁמִּשָּׁה רַבְּנוּ לָקַח מִשְׁבָּרֵי הַלּוּחוֹת וְעָשָׂה תַּכְשִׁיט לְאִשְׁתּוֹ. וְהִיָּתָה לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל קִרְחַ קִנְיָה עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁל מִשָּׁה, וּבָאָה וְסַפְּרָה זֹאת לְקִרְחַ וְאָף הוּא הִתְקַנָּא בְּכָף - שֶׁלְמִשָּׁה יֵשׁ שְׁלוֹם בֵּית שֶׁכָּלֵה שְׁנֵיהֶם וּמִכְבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ. וּמִקְנָאָתוֹ הוּא כָּאֵב בְּטַעַנָּה שֶׁהַלּוּחוֹת שְׁכִימִים לְכָל עַם: יִשְׂרָאֵל, שְׁהַרֵּי הֵם נִתְּנוּ לְכָלֵם וְאִינִם רְכוּשׁוֹ הַפְּרִטִי שֶׁל מִשָּׁה, וְאִם כִּן מִשָּׁה עֲבַר עֲבַר מִשׁוֹם "לֹא תִגְנֹב", חֲלִילָה.

וְעוֹד טַעַן קִרְחַ, שֶׁגַּם אִם נִאֲמַר שֶׁהַלּוּחוֹת הֵם רְכוּשׁוֹ הַפְּרִטִי שֶׁל מִשָּׁה - כְּפִי שְׁאֲמָרוּ לָהֶם מִשָּׁה בְּשֵׁם ה' הַפְּסֵלָת שֶׁל הַלּוּחוֹת יִהְיֶה שֶׁאֵף לוֹ - עֲדוֹן זָרוֹ וְזָלוֹ הַקֶּדֶשׁ הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּלּוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְתַכְשִׁיט אֲשֵׁמִי. וּמִקֵּף כָּאֵל חֲלַק עַל מִשָּׁה רַבְּנוּ.

מתיקות שלום משכן הבית

הַקְּסֵבֵר הַמֵּלֵא לְצִיּוּרִים וְהַתְּשׁוּבוֹת לְשֵׁאוֹת, בְּמֵאֲמָרוֹ: 'מִתִּיקוֹת שְׁלוֹם הַבַּיִת שֶׁל מִשָּׁה'.

בְּצִיּוּר שְׁכֻכוֹתֵת הַגְּלִיוֹ: הַמּוֹשֶׁק מְתוֹנָס בְּמִדְבָּר בְּמִרְכָּה חֲנִית עִם יִשְׂרָאֵל קִשְׁרָה עָלָיו.

מִדּוּעַ מִשָּׁה נִמְנַע מִלְּהַכְנֵס לְמִשְׁכַּן כְּאִשֵּׁר הָעָנָן שֶׁכֵּן עָלָיו הֵלֵא בְּמַעֲמַד הַר סִינַי מִשָּׁה שָׁהָה בְּהַר אֶף עַל פִּי שֶׁשֶׁכֵּן עָלָיו עָנָן עֲבָה וְאֵשׁ גְּדוֹלָה?

בְּצִיּוּר שְׁלִפְנֵינוּ: מִשָּׁה רַבְּנוּ נוֹטֵל מִשְׁבָּרֵי הַלּוּחוֹת לְעֲצוּמוֹ וְעוֹשֶׂה מֵהֶם תַּכְשִׁיט לְאִשְׁתּוֹ וְקִרְחַ כּוֹעֵס מְאוֹד וְרוֹטֵן עַל כָּף מְאוֹד.

מַה הָיָה טַעַנּוֹתָיו הַכּוֹזְבוֹת שֶׁל קִרְחַ?

וּמִי בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים לָךְ כְּדָרְךָ זוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוּ?

עצות מתוקות

בברכת 'שים שלום' אנו מברכים את כל עם ישראל ואת עצמנו יחד עמכם, ומפאנו אנו למדים לנהג כך במשך כל היום - לברך את הגריות בברכות שלמות. כי כשם שאומרים בברכה זו 'טוב יהיה בעיניך לברכנו ולברך את כל עמך ישראל', כך טוב בעיני ה' שאנו נברך את הגריות תמיד. ושלמה מלכנו אמר "טוב עין הוא יברך", ואמרו חז"ל (סוטה לח) "אל תקרי יברך אלא יברך". ויש לפרש, שחז"ל באו ללמדנו בכה שיעל ידי שאדם יברך תמיד את חבריו בעין טובה - וכן להיות גם הוא מברך.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו למדת עין טובה, שנשמח בטובות ובהצלחות של חברנו, ויהי שגורים בפנינו בכל עת ברכות טובות לברך את חברנו ואת בני ביתנו בכל מלי דמיטב. ועל ידי זה נזכה שגם בעיניך יהיה טוב תמיד לברכנו, ויתקיים בנו הפסוק "טוב עין הוא יברך", אמן סלה.

כי שכן עליו העני". שלכאורה קשה, מדוע משה לא נכנס אל תוך העני, וכמו שפצינו במעמד הר סיני שפצמו בו: "ויעל משה אל ה' ויכס העני את ה' וברך ה' גם עשן ואש - "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשון", ואף על פי כן משה שהה שם?

אלא שפשה עמד בדרך חק מהמשכן, והמתין שהקב"ה יפצינו יקרא לו אל תוך המשכן, כפיבאר בפסוק שפצנו "ויקרא אל משה". וגם זאת עשה משה על פי ה' - כפי הוציא מלפניו של אותם שאמרו שפשה לא כבד את אשתו כראוי, שפכה שפשה ה' קורא לו בחביבות מוכח שהוא מקים את רצון ה' לכבד את האשה, משום "ואהבת לרעה כמוה" שהוא כולל גדול בתורה.

למוד תורה בבית

וכמובא בפירוש בהעלתה, שפאשר מרים ואהרן לפי דרשתם דברו במשה שאינו מכבד את אשתו, ה' הקפיד על כן, ואמר "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי כמוה". כי אצמם משה רבנו העריף את אשתו כראוי, ומה שפרש ממנה לא היה מפני שגזל בה, הלילה, אלא מפני כבוד ה' שנגלה אליו. ומשה לא ככל לבוא כששכן עמוד העני על אהל מועד, משום שהאשה נמשלה לעני המסמל את השדאת השכינה, ומשה לא נגש לאהל מועד כששכן עליו העני - כסמל כבוד לאשה עקרת הבית.

המוך מהאמור, שבכל יום פאשר האדם שב לביתו עליו להשפיל לשמח את אשתו ולומר לה דברי חזק לגולים בדרך תורה, ובכך יצלו ממה שאמרו חז"ל (סנהדרין צב): כל בית שאין

מתרומות המשכן לעצמו, עליך לדעת ש"משכן העדת" - שכל המשכן הוא עדות פיצד להתנהג בבית על פי מה שלמד משה רבנו, וממילא לא יעלה על הדעת שפשה המורה את דרכי המדות הטובות הוא בעצמו וטל דבר שאינו שלו.

טענת שוא ומדוחים

נמצא, שטענתם של לציני הדור היתה טענה תמוהה - שטענו על משה שלקח את כספי המשכן לעצמו ושהיה ראי לתת את הכסף הזה לבנות המשכן, בעוד שמטרת המשכן היא ללמד לבריות את מדותיו השלמות והטובות של משה, ואם אינם מאמינים במשה מדוע הם מביקשים את בניית המשכן?!

ועתה יבאר שיעל כן משה בנה אהל נוסף מהפסוק היותר מתרומות המשכן (פדברי המדרש ה"ל) - כדי ללמד את העם את התכלית של בניית המשכן, לבוא מן ידי מדות טובות וקרבנות אלוקים. שיעל ידי זה יתרחקו מידת הקנטרנות ומלכפות טובה למשה ולחשד בו בגזלה, בעוד שהוא מנהיגם ברחמנות "פאשר ישא האמן את הניק".

אבל אותם העקשים, קנחו ועדתו, שלא היו ממבקשי ה' היוצאים אל אהל מועד, המשיכו בטעיותם ולא רצו לקבל את הטענה שפשה עשה לאשתו את התקשיט משרי הלוחות כבד לנבדה, כי לדעתם אי אפשר לומר שפשה מכבד את אשתו לאחר שפרש ממנה.

ה' עם משה

והתשובה לטענתם נעוצה בסוף פרשת פקודי, ששם נאמר "ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד

נשמעים בו דברי תורה בליזה אש אוכלתו. אלא תשכן השכינה בביתם, כפאמרם (סוטה טז): 'איש ואשה שזכו שכינה ביניהם'. וממילא יתברכו בשפע בני חיי וזונו ילחיי העולם הבא.

מתיקות משמעות הראיה

אלא על ידי שזקבל דעת מברוך בן גריה גנדע ארץ נעלה נחת רוח לה' מבית המקדש, ולא נעשה את עבודת הקרבנות בלי ללמוד על דם דעת - שפכה כזו גרמה לחרוב בית המקדש, שעליו התנבא הנביא ירמיה רבו של ברוך בן גריה.

דעת החשובה מבניו בית המקדש

ועזרא הבין שהדעת שהוא שומע ומקבל מברוך בן גריה היא יותר חשובה מבניו בית המקדש, שהרי בית המקדש יכול להתקיים בלי שחכמים ידעו ללמד את העם לבוא מהקרבנות לקרבת אלקים - ובכה בית המקדש נעשה בבית מטבחים ששוחטים בו קרבנות בלי שום דעת, שה' לא חפץ בהם. כמו שקבל הנביא ישעיה בשם ה': "למה לי רב זבחים ואמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועגודים לא חפצתי".

לכן, עזרא הבין שטוב להמתין בבבל כל ימי חיינו של רבו ברוך בן גריה, כדי לקנות ממנו בזמן זה הרבה דעת, ועם הדעת הזאת עזרא

והיו דורות שלא היו יכולים לראות את גדלת ה' דרך הקרבנות. כמו בזמן הפהנים הצדוקים, שהיו מקיימים את מצוות הקרבנות כחוקים בלבד בלי להביא על דם את העם לאהבת ה', כמו שקבל עליהם הנביא ישעיה בשם ה': "ועני כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדה".

לכן התורה השתמשה בלשון "שמע ישראל", פי השמיעה נשארה לדורות, שבכל דור הקב"ה שותל צדיקים (ויקרא לח) המלמדים את העם לאהב את ה' ולהפיר טובה על חסדיו - כפי שלמדו הפהנים ההגונים בבית המקדש. ותפקידנו 'לשמע' בקולם, וכן נזפה לעשות את רצונו יתברך.

וכמו שפצינו שאמרו חז"ל (מגלה טז), גדול תלמוד תורה יותר מבניו בית המקדש, שכל זמן שברוך בן גריה קיים לא ניוחו עזרא על מנת לעלות לארץ ישראל כדי לבנות את בית המקדש. כי עזרא ידע שאי אפשר לבנות את בית המקדש

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה'". אמרו חז"ל (מילתא יתרה, פחדש, אות ב), 'לא דומה שומע לראיה'. כמו שזכר בחוש, שאדם יכול לשמע שזכה בדינה אבל שמחתו אינה גדולה כמו פאשר יראה כמו עניו את הדינה, קשה בנניה בתפארתה על תלה. וכיוצא בזה, אדם יכול לשמע מחברו על חנה שהתקיימה בשמחה גדולה ומרוממות, אך הדבר לא יביא לו התפעלות כמו פאשר יראה בעיניו וישתתף בחנה כזו.

ולפי זה צריך להבין, מדוע התורה אומרת "שמע ישראל", ומדוע לא השתמשה בלשון ראה ראה ישראל - הרי הראה חשבה יותר משמיעה. והיה ראוי שפני את ה' דרך ראת מעשי הקרבנות - שעליהם אנו למדים מפרשתנו ואיך - המביאה לאדם אהבת ה' על חסדי ה' שפאבריו גופו דרך התבוננות באברי הקרבנות, כפי שילמדוהו הפהנים?

לשמע בקול חכמים

אלא, מפיו שלא בכל הדורות היו פהנים פשרים,

עלה לארץ ישראל ונבנה את בית המקדש. ובנינו בית המקדש הוא עבודת ה' ב'ראיה' - שבו רואים את עבודת הקרבנות, אבל אין לראיה זו ערך אלא על ידי השמיעה - ששומעים מעשר את אלה ששקבל מברוקו בן גוריה, מה צרו לכו ולחשב בעת עבודת הקרבנות. שרק על ידי דעת זו, יש לאדם התעוררות מעבודת הקרבנות הגורמת נחת רוח לה', כמו שצאמר על הקרבנות "אשה רים נוחח לה".

"מה אתה רואה?"

יכדגמה לזה, נתן לראות באדם שבה מארץ

אחרת לארוע גדול, ורואה שבשלחן המזרח יושבים כמה זקנים שאינו מפרים ועל פן אינו מתפעל מהם. עד שנגש אליו חברו ומסביר לו מיהו כל זמן וזמן - שהאחד הוא מזה הרביעי גדול, והשני הוא ראש ישיבה גדול, והשלישי הוא פוסק הדור. הרי ששמיעה זו גורמת לו מיד התפעלות גדולה, והוא מתפעל על אותם זקנים בנהירה גדולה ועצומה. נמצא שהשמיעה גורמת לאדם את המשמעות למה שהוא רואה בעיניו.

והתורה כלה עברה מדור לדור על ידי השמיעה, שמשנה קבל תורה מיסני ומסרה ליהושע והושע

לזקנים וכו', איש מפי איש דרך הדבור והשמיעה. ועתה יובן ששעל פן בפרשת "שמע ישראל" - שאותה אנו מציינים לקרא בקר וערב - התורה עושה עסק בעקר מהשמיעה. פי אמנם לראיה יש כח הגדול מהשמיעה, אבל בלי השמיעה אין משמעות נכונה לראיה. ומכאן אנו למדים את היסוד שלמדונו חז"ל (המגילה טז): שעל האדם לעשות את האזניו באפרכסת לשמע דברי חכמים - שעל ידי זה יוכל להבין את מעשי ה' הנפלאים שרואה בעיניו ולבוא מהם לראיה ולאיהב אותה. ויתברר, ויזכה לנחל את דרך ה' לו וילזערו אחריו.

המשך מתיקות הניסים

מחזק, אך בלבי עדין כרסמה הדאגה איך אוכל לצאת מכביש מסוכן זה. למעשה, לאחר מכן התברר לי שכבר בתחלת השיחה עם מורי ורבי הוא הודיע לי שהוא דאג לשלח אלי נהג שיחזיר אותי הביתה, אך ההשגחה הגליונה סבבה שאני לא הבחנתי בכך שהוא אמר לי זאת.

המשכתי לנסות לעצור טרמפ, והנה עצר לי רכב אחד שבו שני אנשים - נהג ועוד אדם הישב לצדו. הם דברו אתי בשפה רגילה, וראיתי גם שיש להם כפות גדולות על הראש. שמחתי מאד ועליתי לרכבם. והנה, כעבור חצי דקה הם התחילו לשוחח ביניהם בשפה ה'ערבית!' לבי החל לרעד מפחד, שכן כרגע זוהי שעת לילה ואני נמצא בודד ברכב עם שני גויים...

חשבתי לעצמי שפשגניע לרמזור אני בד מיד בלי להודיע להם, אך כעבור מעט זמן שמעתי שהנהג פשוט נעל את הדלתות, ותוך כדי זאת שני הגויים התחילו לצחוק ביניהם. הדבר גרם לי בהלה גדולה, לא ידעתי את נפשי, ידי ורגלי החלו לרעד בחזקה.

תוך כדי בהלתי הגדולה, מורי ורבי התקשר אלי. עניתי לטלפון ואמרתי מיד: "אני בדרך הביתה ברכב עם שני ערביים", אבל תוך כדי שאמרתי את זה, הנהג צעק עלי "תפסיק

הרגע לדבר בטלפון!

נתקתי את הטלפון בחד גדול, הרגשתי שדמי נעתק ממקומו מרב חרדה, אך היתה לי תקנה קלה שכנראה רבי שמע את דברי, ובפרט שכנראה הוא שמע את קול צעקותיו של הנהג כלפי, ואולי הוא יצליח לפעל משהו להצלתו.

קעת לא היתה לי שום עצה אלא לשאת את עיני לרחמי ה'. בקשתי מהקב"ה שיחזר עלי ועל אשתי ובני התינוק יוסדה את נפשי מצרה. הרגשתי כאבי ראש אדירים מרב לחץ ומתח שאחו אותי, ולא הפסקתי למלמל תפלות חרישיות, וכל זאת תוך כדי נסיעה מהירה וחסרת זהירות, ותוך כדי קולות של צחוק מצד הגויים שמרתיעים אותי.

והנה תוך הנסיעה הפרועה, הרכב נתקל בבור של ביוב וארע פנצ'ר לגלגל. הנהג נסה להמשיך לסוע כה, אך הוא ראה שזה לא מסתדר לכן הוא יצא מהרכב על מנת להחליף את הגלגל, אלא שהתברר לו שאין לו 'גלגל ספר' - בדיק כמו שארע לי לפני כן.

נסיתי להראות שאני רוצה לצאת מהרכב, אך שני הגויים אמרו לי "אל תצא כאן, זה מסוכן"... ונעלו שוב את הדלתות! כעבר כחמש דקות שבהם המשכתי להתפלל ולחשב על פתרון, לפתע עוצר לידנו רכב וממנו יוצאים שני יהודים עם נשק בידיהם, מתקרבים לרכב

שלנו. רואים אותי ואומרים לגויים "תוציא אותו מיד!".

הגויים נבהלו ואמרו "רק רצינו לקחת אותו טרמפ"..." ונתנו לי לצאת. ונכסתי לרכב שלהם, ואני מבחין שהנהג שם הוא חבר שלי מהכולל. התברר שמורי ורבי שלח אותו אלי עם שני שומרים נושאי נשק, והאברך נסע במהירות כדי למצא אותי, ורק הקב"ה הביא את השיגועה כאשר הוא פנצ'ר להם את הגלגל.

למחרת הגעתי לכולל לתפלת שחרית, ולאחר התפלה ערכנו 'נשמת' עם שינה ורקודים כהודאה לה' על הנס. ומורי ורבי אמר לצבור את מה שהוא אמר לי בטלפון - שלא צרו לצפות לשקר על מעשי גמילות חסדים, ואדרבה אדם יכול לקבל צער בעולם הזה וזוהי המתנה שלו שמקפירות לו על ענשים בעולם הבא, אבל בסופו של דבר הקב"ה מטיב ומציל את האדם מצרה, כפי שארע במעשה זה.

והוסיף לומר, שרואים שהקב"ה הציל אותי באותה מדה שבאה לי בתחלה הצרה - ששם הייתי במבוכה מפנצ'ר שארע לי ושלם היה לי גלגל להחליף אותו, ובאותה דרך נושעתי כשלאובים נהיה פנצ'ר והתעכבו מפני שלא היה להם גלגל להחליף אותו.

"אתה הקל-ל עשה פלא הודעת בעמים ענה" א. א. בית שמש

מתיקות של זעקה

לה' על כל הטוב שגומל עמו ועם בני ביתו שאינם באים לכלל ספנה וצרה, ויסימו גאלה לתפלה, להתחנן לפני ה' מעקרא שלא תבוא שום צרה עלי, על משפחתו, ועל כל בית ישראל.

ועל ידי זעקות של הודאה, יוכל לזכות למעלתו של הלל הגון שכאשר שמע קול צוה בעיר, אמר 'מבטח אני שאין זה בתוך ביתי' (שם ט).

חדדים מתוקים

א. איך המשפון מגלה לנו מדות טובות? ב. מודע הצדק היה עם משה ולא קטענתם של ליצני הדור? ג. היאך הקב"ה העיד שמשנה מכבד את אשתו? ד. איזה קרבנות הם רצויים לפני ה' ואיזה קרבנות אינם רצויים? ה. מהי מעלת הראיה ומהי מעלת השמיעה?

התשובות מונחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': **073-313-4395** בצירוף שם. תשובת וטלפון. שם האוכה מפרשת בקהלי: צבי מרגלית תפרח.